T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2018 / 454
KARAR NO : 2018 / 568
KARAR TR : 22.10.2018

ÖZET : Davalı idare ile davacı arasında imzalanan bayilik sözleşmesi kapsamında davacı adına düzenlenen bayilik ruhsatının; internet sitesi üzerinden yasa dışı bahis oynatıldığının tespit edildiğinden bahisle, Bayilik Sözleşmesinin 2/a, 2/r ve 8/b maddeleri ile Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliği'nin 24. maddesinin birinci fikrasının (ö) bendi uyarınca iptaline ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davanın İDARİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : H.Y.
Vekilleri : Av.E. Ö., Av.S.K.
Davalı : Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünü izafeten Spor Toto Teşkilat Başkanlığı
Vekilleri : Av. M.A.

O L A Y: Davacı vekili dilekçesinde; müvekkilinin 125214 numaralı, Rüstempaşa Mah.Şeyh Şamil BIv.No:12/P/13 Merkez Elazığ adresinde spor toto bayii olarak çalışmakta iken, Teşkilat Başkanlığı tarafından, 28/02/2009 tarihli ve 27155 sayılı Resmi Gazete Yayınlanan Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmenliğinin 24/ö maddesinde, yasa dışı bahis oynatılması, oynatılmasına aracılık edilmesi, bunlara yer veya imkan sağlaması veya bunların reklam ve tanıtımının yapılması halinde bayilik ruhsatının teşkilat tarafından tek taraflı olarak ve her hangi bir bildirim süresine uyulmaksızın iptal edileceğinden bahisle, müvekkilinin bayilik faaliyetini yürüttüğü mahalde yapılan aramada, Asya Bet isimli internet sitesi üzerinden yasa dışı bahis oynatıldığı iddiası ile buna ilişkin Elazığ 1 .Asliye Ceza Mahkemesinin E:2009/887 sayısında kayıtlı kamu davası açılması nedeniyle Bayilik Sözleşmelerinin davalı Başkanlığın 06/01/2010 tarihli ve 85 sayılı oluru ile iptal edilmiş olduğunu; açılan kamu davasında yapılan yargılama sonucunda beraat kararı tesis edildiğini; İdarenin söz konusu ceza soruşturmasını sebep göstermek suretiyle, bayilik, ruhsatını iptal ettiğini, beraat kararı sonucunda ruhsat iptaline dayanak gösterilen fiilin işlenmediğinin ortaya çıktığını; tesis edilen işlemin yetki, sebep ve maksat yönlerinden de hukuka aykırılık taşıdığını ifade ederek müvekkili adına tahsis edilmiş bulunan 125214 numaralı bayilik ruhsatının iptaline ilişkin işlemin iptali ile bayilik ruhsatının / bayilik sözleşmesinin devamına, ruhsatın müvekkiline iadesine karar verilmesi istemiyle 18.3.2010 tarihinde idari yargı yerinde dava açmıştır.

ANKARA 14.İDARE MAHKEMESİ: 21.4.2010 gün ve E:2010/435, K:2010/559 sayı ile "(…) 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 1. maddesinde; "Futbol ve diğer spor müsabakaları üzerine sabit ihtimalli ve müşterek bahisler ile şans oyunları düzenleme hak ve yetkisi Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne aittir. " hükmüne yer verilmiştir.

Diğer taraftan, spor müsabakalarına dayalı olarak düzenlenecek sabit ihtimalli ve müşterek bahislerin oynatılmasını, oyun çeşitlerini, bu oyunlara ait kupon kabul ve değerlendirme işlemlerini, dağıtılacak ikramiye ile sabit, gezici ve sanal ortam bayilerine ilişkin esaslar ile uygulama şekil ve şartlarını düzenlemek amacıyla 28/02/2009 tarih ve 27155 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliği'nin "Sabit Bayilik Ruhsatının İptali" başlıklı 24.maddesinin (ö) bendinde, yasa dışı bahis oynatılması, oynatılmasına aracılık edilmesi, bunlara yer veya imkan sağlanması veya bunların reklam ve tanıtımın yapılması halinde bayilik ruhsatının Teşkilat tarafından tek taraflı olarak ve herhangi bir bildirim süresine uyulmaksızın iptal edileceği kuralına yer verilmiştir.

Davacı ile davalı idare arasında imzalanan Bayilik Sözleşmesinin " Genel şartlar" başlıklı 2.maddesinin a) bendinde, Futbol Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliği ve buna ait tebliğ ve talimatların sözleşmenin parçası olduğu ve bayilerin söz konusu hükümlere uymakla yükümlü olduğu, bayinin Teşkilatın resen vereceği talimatlara, mevcut veya değişebilecek yönetmelik vb. düzenlenmelere uymayı peşinen kabul ettiği,

(d) bendinde, bayiliğin her türlü adli, idari, cezai ve mali sorumluluğunun bizzat bayiye ait olduğu

(ö) bendinde, bayinin yurt dışında kurulmuş bahis siteleri üzerinde bahis oynatamayacağı,

"Cezai Şartlar" başlıklı 8. Maddesinin b) bendinde de, bayinin iş bu sözleşmenin maddelerine uymaması halinde bayilik ruhsatının Teşkilat tarafından herhangi bir gerekçe gösterilmeksizin iptal edileceği belirtilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden; davalı idare ile davacı arasında imzalanan bayilik sözleşmesi kapsamında davacı adına düzenlenen bayilik ruhsatının; bayilik yaptığı yerde "Asyabet" isimli yasa dışı bahis sitesi üzerinde bahis

oynattığının tespit edilmesi nedeniyle Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliği'nin ve Bayilik Sözleşmesinin yukarıda anılan ilgili maddeleri gereği 06/01/2010 tarih ve 85 sayılı makam onayı ile iptal edilmesi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Bilindiği üzere, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde; idari yargının görev alanının, idari işlem ve eylemler ile genel hizmetlerden birinin yürütülmesi için yapılan idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklardan doğan davalara bakmakla sınırlı olduğu hükme bağlanmıştır.

Buna göre; bir sözleşmenin idari sözleşme sayılabilmesi için taraflardan birinin idare olması, konusunun doğrudan veya dolaylı olarak bir kamu hizmetine ilişkin bulunması ve sözleşmenin özel hukuk sözleşmelerinde rastlanmasına olanak bulunmayan olağanüstü hüküm ve şartları içermesi gerekir.

Bu durumda; davalı idare ile davacı arasında yapılan bayilik sözleşmesinin, tarafların serbest iradesine dayalı ve ticari nitelikte, kamu hukuku çerçevesinde yapılmayan bir sözleşme olduğu açıktır.

Bu nedenle; uyuşmazlığın, yukarıda bahse konu sözleşmede öngörülen yükümlülüğün yerine getirilmemesinden kaynaklandığı anlaşılmakta olup, idari sözleşme ve idari işlemden kaynaklanmayan bu uyuşmazlığın görüm ve çözümü adli yargı yerlerine ait olduğundan Mahkememiz görev alanı dışında kaldığı sonucuna varılmıştır.

Nitekim Danıştay Onuncu Dairenin benzer bir davada verdiği 20/02/2009 tarih ve E.2008/9416, K:2009/1221 sayılı kararı da bu yöndedir.

Açıklanan nedenlerle; davanın, 2577 sayılı Kanun'un 15/1 -(a) maddesi hükmü uyarınca görev yönünden reddine…" karar vermiş; temyiz edilmesi üzerine Danıştay 10. Dairesince; 27/9/2012 gün ve E:2010/10526, K:2012/4198 sayı ile onanan karar kesinleşmiştir.

Davacı vekili idari yargı yerinde açtığı davadaki taleplerine ek olarak; belirsiz alacak ve tespit davaları kabul olmadığı takdirde, her türlü hakları saklı kalmak üzere, asgari 1000 TL manevi, asgari 1000 TL. maddi tazminatın faiziyle birlikte tahsili istemiyle bu kez adli yargı yerinde dava açmıştır.

Ankara 9.Asliye Hukuk Mahkemesi; 4.1.2013 gün ve E:2013/3, K:2013/1 sayı ile, davaya konu uyuşmazlığın Asliye Ticaret Mahkemesi görevinde olduğu gerekçesiyle mahkemelerinin görevsizliğine, karar kesinleştiğinde ve talep halinde dosyanın görevli Asliye Ticaret Mahkemesine gönderilmesine karar vermiş; temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 19.Hukuk Dairesi; 17.9.2013 gün ve E:2013/9265, K:2013/14018 sayı ile, dava dilekçesi tebliğ edilmeden dosya üzerinde görevsizlik kararı verilmesinin, HMK'nun 27. maddesinde düzenlenen hukuki dinlenme hakkına aykırı olduğu gerekçesiyle hükmün bozulmasına karar vermiştir.

ANKARA 9.ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 13.5.2014 gün ve E:2014/72, K:2014/236 sayı ile, Mahkemelerince Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin bozma kararına uyulduğu; Uyuşmazlık Mahkemesinin aynı nitelikteki 17/11/2008 tarih ve 2008/7-2008/279 sayılı kararında, idarece kamu gücüne dayanılarak ve tek yanlı irade ile yapılan bayilik sözleşmesinde yer alan yaptırımların uygulanmasına ilişkin işlemin iptali isteminden doğan uyuşmazlığın çözümünde, idari yargı yerinin görevli olduğu sonucuna ulaşıldığını; açıklanan bu karar gereğince, dava konusu uyuşmazlığın idari yargının görevinde olduğu kanaatinin oluştuğunu gerekçesiyle; yargı yolu nedeniyle mahkemelerinin görevsizliğine, dava şartı yokluğu nedeni ile davanın usulden reddine karar vermiş; temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 19.Hukuk Dairesi; 14.10.2015 gün ve E:2015/7080, K:2015/12785 sayı ile, taraflar arasında düzenlenen ve davaya konu edilen spor toto bayilik sözleşmesinin özel hukuk hükümlerine göre düzenlendiği, tarafların serbest iradelerine dayalı ticari nitelikte bir sözleşme olduğu, idarenin, tek taraflı bir işlem ve eylemi niteliğinde kabul edilemeyeceği gözetilmeksizin ve somut olay bakımından uyuşmazlığın çözüm yerinin adli yargının görev alanına girdiği düşünülmeden mahkemece yanılgılı değerlendirmeyle hüküm tesisinde isabet görülmediği gerekçesiyle hükmün bozulmasına karar vermiş; Ankara 9.Asliye Hukuk Mahkemesi; 7.4.2016 gün ve E:2016/8, K:2016/128 sayı ile, davaya konu bayilik sözleşmesinin genel hizmetin yürütülmesi için yapılan idari bir sözleşme olduğu, bu durumda idarece kamu gücüne dayanarak ve tek yönlü idare ile yapılan bayilik sözleşmesinde yer alan yaptıranların uygulanmasına ilişkin işlemlerin iptali isteminden doğan uyuşmazlığın çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle; Mahkemelerinin 13.5.2014 gün ve E:2014/72, K:2014/236 sayılı kararında direnilmesine, yargı yolu nedeniyle Mahkemelerinin görevsizliğine, dava şartı yokluğu nedeniyle davanın usulden reddine, karar vermiş; kararın davacı vekilince temyiz edilmesi üzerine Yargıtay Hukuk Genel Kurulu;13.12.2017 gün ve E:2017/19-844, K:2017/1708 sayı ile, "(…) bu düzenlemelerin, özel hukuktaki tarafların serbest iradesi ve eşitliği ilkelerini aşan koşullar içerdiği açıktır. 7258 sayılı Kanun'da spora dayalı bahis ve şans oyunlarını düzenlenme hak ve yetkisi "tek yetkili" olduğu belirtilmek suretiyle tüzel kişiliği haiz Spor Toto Teşkilat Başkanlığına bırakılmıştır. Dolayısıyla spora dayalı bahis ve şans oyunları bir kamu hizmeti olarak öngörülmüş ve bu hizmetin yürütülmesi Teşkilat Başkanlığının görev alanına dahil edilmiştir.

O hâlde, bu hizmetin yürütülmesi için yapılan bayilik sözleşmesinin de bir genel hizmetin yürütülmesi için yapılan "idari sözleşme" olduğu sonucuna varılmaktadır.

Nitekim, 7258 sayılı Kanun uyarınca Spor Toto Teşkilat Başkanlığının spora dayalı bahis ve şans oyunlarını düzenleme yetkisini özel hukuk tüzel kişilerine devrederek mal ve hizmet satın alma yoluna gidebilmesinin, bunun kanunda bir kamu hizmeti olarak düzenlendiği gerçeğini değiştirmeyeceği, kamu hizmetinin özel kişilere devri veya hizmet satın alınması yoluyla gördürülmesinin diğer kamu hizmetlerinde de yaygın olarak karşılaşılan bir durum olduğu, bunun hizmetin "kamusallık" mahiyetini etkilemeyeceği, bireysel başvuru üzerine Anayasa Mahkemesince verilen (Hidayet Metin Başvurusu, Başvuru Numarası: 2014/7329, Karar Tarihi: 06.04.2017) kararda belirtilmiştir.

(…)

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümünce verilen kararlarda da, yukarıda dayanılan ilke, esas ve yasal düzenlemeler uyarınca spor toto bayilik sözleşmesinin genel hizmetin yürütülmesi için yapılan bir "idari sözleşme" olduğu belirtilerek, bu sözleşmenin idari bir yaptırım uygulanarak iptaline dair işlemden kaynaklanan uyuşmazlığın çözüm görevinin idari yargıya ait olduğu sonucuna varıldığı görülmektedir (Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümünün 19.12.2011 gün ve 2011/208 E., 2011/288 K.; 01.04.2014 gün ve 2014/360 E., 2014/400 K. ve 11.04.2016 gün ve

2016/176 E., 2016/221 K. sayılı kararları).

Hâl böyle olunca, yerel mahkemenin yukarda açıklanan hususlara değinen ve uyuşmazlığın çözümünde idari yargı mercilerinin görevli olduğuna ilişkin bulunan direnme kararı yerinde olup, usul ve yasaya uygun olan kararın onanması gerekir.

SONUÇ: Davacı vekilinin temyiz itirazlarının reddi ile direnme kararının yukarda açıklanan gerekçelerle ONANMASINA…" karar vermiş; karar düzeltme istemi Yargıtay Hukuk Genel Kurulunca; 18.4.2018 gün ve E:2018/19-384, K:2018/930 sayı ile reddedilmiş ve görevsizlik kararı kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin, Hicabi DURSUN'un Başkanlığında, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Süleyman Hilmi AYDIN, Aydemir TUNÇ ve Nurdane TOPUZ'un katılımlarıyla yapılan 22.10.2018 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, adli ve idari yargı yerleri arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde, "bayilik ruhsatının iptaline ilişkin işlemin iptali istemi" yönünden olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, adli yargı dosyasının; davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren Mahkemece 15. maddede belirtilen hükmün aksine, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası temin edilmeden gönderildiği görülmekte ise de; Mahkememizce idari yargı dosyasının da ilgili Mahkemesinden temin edildiği ve sonuçta usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davalı idare ile davacı arasında imzalanan bayilik sözleşmesi kapsamında davacı adına düzenlenen 125214 numaralı bayilik ruhsatının; internet sitesi üzerinden yasa dışı bahis oynatıldığının tespit edildiğinden bahisle, Bayilik Sözleşmesinin 2/a, 2/r ve 8/b maddeleri ile Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliği'nin 24. maddesinin birinci fıkrasının (ö) bendi uyarınca iptaline ilişkin 6.1.2010 tarih, B.02.1.GSM.5.01.08.00/85 sayılı Olurlu olup, 7.1.2010 tarih, B.02.1.GSM.5.01.08.00/110 sayı ile bildirilen işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

Dava konusu işlemin tesis edildiği ve görev uyuşmazlığına ilişkin yargı süreçlerinin devam ettiği tarihte, konuya ilişkin mevzuat hükümleri incelendiğinde; 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 1. maddesine göre, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Başbakanlığa bağlı ve tüzelkişiliğe sahip bir kamu kurumu iken; aynı Kanunun 4. maddesine göre Genel Müdürlüğe bağlı bir birim olan Spor Toto Teşkilat Başkanlığının tüzelkişiliğinin bulunmadığı; Kanunun 2. maddesinin mülga (i) bendi uyarınca, Türkiye'de düzenlenecek futbol ve diğer spor müsabakaları üzerine sabit ihtimalli ve müşterek bahisler ile şans oyunlarının düzenlenmesi ve yürütülmesi yetki ve görevinin Genel Müdürlüğe ait olduğu; Genel Müdürlüğün bu yetkisini, 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 2. maddesi uyarınca Spor Toto Teşkilat Başkanlığı kanalı ile kullandığı; Başkanlığın ise kendisine ait olan bu faaliyetini, sözleşme imzaladığı ve bayilik ruhsatı verdiği bayileri aracılığı ile yürüttüğü görülmekte iken;

08.06.2011 tarih, 27958-Mük. Sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 638 No.lu "Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" ileGençlik ve Spor Bakanlığının kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları düzenlenmiş; Kararnamenin 31. maddesinin 1.fıkrasında; 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda ve diğer mevzuatta gençlik hizmetleriyle ilgili olarak Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne yapılmış olan atıfların Bakanlığa, spor hizmetleriyle ilgili olarak Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne yapılmış olan atıfların Spor Genel Müdürlüğüne yapılmış sayılacağı; 2.fıkrasının c bendinde (3289 sayılı Kanunun) 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinin yürürlükten kaldırıldığı; ç bendi ile; 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendinin "e) Uluslararası Organizasyonlar Dairesi Başkanlığı" şeklinde değiştirildiği ve aynı maddede yer alan "Bağlı Birimler: Spor Toto Teşkilat Başkanlığı" ibaresinin yürürlükten kaldırıldığı; Kararnamenin 31. maddesinin 6.fıkrasının a bendinde; 29/4/1959 tarihli ve 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanunun; 1 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinin "Yurtiçinde ve yurtdışında spor müsabakaları üzerine sabit ihtimalli ve müşterek bahis oyunlarını oynatmak üzere, Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı, tüzel kişiliği haiz Spor Toto Teşkilat Başkanlığı kurulmuştur." şeklinde değiştirildiği; Kararnamenin "Düzenleyici İşlemler" başlıklı Geçici 1. maddesinde; bu Kanun Hükmünde Kararnamenin uygulanmasına ilişkin düzenlemelerin, bir yıl içinde yürürlüğe konulacağı, bu düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar mevcut düzenlemelerin bu Kanun Hükmünde Kararnameye aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunacağı; Geçici 9.maddesinde; Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün, Spor Toto Teşkilat Başkanlığının iş ve işlemleri nedeniyle taraf olduğu her türlü davalar ve icra takipleri ile sair hukukî ihtilaflardaki aktif ve pasif husumet ehliyetinin, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğü tarihinde, başka herhangi bir işleme gerek kalmaksızın Spor Toto Teşkilat Başkanlığına devredilmiş sayılacağı hükümlerine yer verilmiştir.

{3289 sayılı Kanunun Adı "Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun" iken, 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı KHK'nin 12 nci maddesiyle GENÇLİK VE SPOR HİZMETLERİ KANUNU şeklinde değiştirilmiş, 1 inci maddede yer alan "Bakanlığına bağlı, merkezde katma bütçeli ve" ibaresi "Bakanlığında" şeklinde değiştirilmiş, "Spor Genel Müdürlüğünün," ve "ise" ibareleri madde metninden çıkarılmış; Görev başlıklı 2., Teşkilat başlıklı 3., Genel Müdürlük Merkez Teşkilatı Merkez Teşkilatı başlıklı 4.maddeleri 2/7/2018 tarih, 703 sayılı KHK'nın 12 maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

7258 sayılı Kanunun 1. Maddesi ile geçici 1.maddesi 2/7/2018 tarih ve 703 sayılı KHK'nın 90.maddesiyle

yürürlükten kaldırılmıştır.

7258 sayılı Kanunun 2.maddesinde önemli değişiklikler olmuştur. Anılan Maddede; " (Değişik: 22/2/2007 – 5583/2 md.)

(Mülga birinci cümle: 3/6/2011-KHK-638/31 md.)Teşkilat Başkanlığı söz konusu yetkisini bizzat kullanabileceği gibi kısmen veya tamamen özel hukuk tüzel kişilerine devredebilir veya mal ve hizmet satın alma yoluna gidebilir.

(Mülga ikinci fikra:2/7/2018-KHK-703/90 md.)

(Mülga üçüncü fikra:2/7/2018-KHK-703/90 md.)

(Mülga dördüncü fikra:2/7/2018-KHK-703/90 md.)

(Mülga beşinci fikra:2/7/2018-KHK-703/90 md.)

(Ek fikra: 13/2/2011-6111/214 md.; Mülga altıncı fikra:2/7/2018-KHK-703/90 md.)

(Ek fikra: 3/6/2011-KHK-638/31 md.; Değişik fikra:2/7/2018-KHK-703/90 md.) Bayiliklerin nerede kurulacağını ve sayısını tespit etmek, bayi müracaatlarını değerlendirerek uygun görülen kişilerle sözleşme işlemlerini yapmak ve ruhsatlarını düzenlemek, bayi listelerini sürekli izleyerek bayi sayılarındaki değişiklikleri takip ve tespit etmek, bayilik teşkilatının mevzuata uygun ve düzenli şekilde işlemesi için gerekli olan ve yönetmelikte öngörülecek veya Teşkilat Başkanı tarafından istenecek denetim ve kontrolleri yapmak görev ve yetkileri, 21/2/2008 tarihli ve 5738 sayılı Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunlarının Özel Hukuk Tüzel Kişilerine Yaptırılması Hakkında Kanunun 3 üncü maddesi kapsamında Teşkilat Başkanlığınca kısmen veya tamamen özel hukuk tüzel kişilerine devredilebilir veya mal ve hizmet satın alma yoluna gidilebilir.

(Ek fikra: 28/11/2017-7061/12 md.) Bu maddenin üçüncü fikrasının (2) numaralı bendinin (c) alt bendi ve (5) numaralı bendinin (a) alt bendi ile (12) numaralı bendinde belirtilen görev ve yetkiler, 21/2/2008 tarihli ve 5738 sayılı Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunlarının Özel Hukuk Tüzel Kişilerine Yaptırılması Hakkında Kanunun 3 üncü maddesi kapsamında Teşkilat Başkanlığınca kısmen veya tamamen özel hukuk tüzel kişilerine devredilebilir veya mal ve hizmet satın alma yoluna gidilebilir." Hükmüne ver verilmiştir.}

Dava konusu işlemin tesis edildiği andaki mevzuat hükümleri kapsamında konu irdelendiğinde:

638 No.lu Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan değişiklikler de dikkate alındığında; 7258 sayılı "Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun"un 2.maddesinde; Teşkilat Başkanlığının yetkisini bizzat kullanabileceği gibi kısmen veya tamamen özel hukuk tüzel kişilerine devredebileceği veya mal ve hizmet satın alma yoluna gidebileceği belirtilmiş; Yurt içinde ve yurt dışında yapılan her türlü spor müsabakası üzerine yurt içinde ve yurt dışında spora dayalı bahis ve şans oyunları düzenlemek, denetim ve gözetimi altında düzenletmek, bunlara ilişkin her türlü izni vermek ve sözleşmeyi yapmak; spora dayalı bahis ve şans oyunlarına yönelik mevzuata aykırı iş ve eylemlerin önlenmesi için gerekli denetimleri yapmak, faaliyetlerde bulunmak ve tedbirleri almak; spora dayalı bahis ve şans oyunlarının kamu yararına ve sosyal amaçlara uygun olarak düzenlenmesi ve gelişmesini sağlayacak politikalar belirlemek ve uygulamak; izinsiz olarak spora dayalı bahis ve şans oyunları düzenleyen, başbayilik veya bayilik faaliyetinde bulunan veya kurallara aykırı hareket eden gerçek ve tüzel kişilere uygulanacak yaptırımlara ilişkin esasları belirlemek ve bunlar hakkında gerekli yasal işlemleri yapmak; spora dayalı bahis ve şans oyunları düzenleme faaliyetinin gelişmesini sağlayacak tedbirleri almak ve bu konuda yapılması gerekli düzenlemeleri Gençlik ve Spor Bakanlığına önermek Teşkilat Başkanlığının görev ve yetkileri arasında sayılmış; aynı maddede, Teşkilat Başkanlığının spora dayalı bahis ve şans oyunlarının düzenlenmesi ve düzenletilmesinde tek yetkili olduğu; Gençlik ve Spor Bakanlığının izin veya onayıyla spora dayalı bahis ve şans oyunlarının düzenlenmesi, denetim ve gözetimi altında düzenletilmesi, oynatılması, gerekli altyapı ve organizasyonun sağlanması ve yürütülmesi için gerçek ve tüzel kişilerle sözleşme yapabileceği ifade edilmiş; spora dayalı bahis ve şans oyunlarının düzenlenmesine ilişkin kararları almanın, bayiliklerin nerede kurulacağını ve sayısını tespit etmenin, bayilere verilecek komisyon ve teşvik primi oranlarını tespit etmenin Yönetim Kurulunun görev ve yetkileri arasında olduğu hükümlerine yer verilmiştir.

3289 ve 7258 sayılı Kanun hükümlerine dayanılarak hazırlanan ve 28.02.2009 tarih ve 27155 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliği"nin spor müsabakalarına dayalı olarak düzenlenecek sabit ihtimalli ve müşterek bahislerin oynatılmasını, oyun çeşitlerini, bu oyunlara ait kupon kabul ve değerlendirme işlemlerini, dağıtılacak ikramiye ile sabit, gezici ve sanal ortam bayilerine ilişkin esaslar ile uygulama şekil ve şartlarını kapsadığı belirtilmiş;

"Bayilik ruhsatı" başlıklı 14. maddesinde; "Sabit bayilik faaliyetinin yapılabilmesi için Teşkilattan ruhsat alınması zorunlu olup, bayilik faaliyetinde bulunması uygun görülenlere bayilik ruhsatı verilir. Ruhsat verildiği tarihten itibaren Teşkilatça iptal edildiği tarihe kadar başka bir işleme gerek olmaksızın geçerlidir. Ancak, Teşkilat tarafından gerekli görülen hallerde ruhsat yenilenebilir veya vize edilebilir.";

"Sabit bayilik sözleşmesi" başlıklı 15. maddesinde; "(1) Sabit bayilik ruhsatı verilen gerçek veya tüzel kişiler ile Teşkilat arasında süresi 10 yılı geçmemek üzere süreli sabit bayilik sözleşmesi yapılır.

(2) Sabit bayilik sözleşmesi ruhsatın geçerli olduğu sürece yürürlükte kalır, ruhsatın iptali halinde başkaca bir işleme gerek olmaksızın kendiliğinden feshedilmiş sayılır.

(3) Teşkilatça gerekli görülen durumlarda sabit bayilik sözleşmesi yenilenebilir.

(4) Sabit bayilik ruhsatı vermeye ve bu bayiler ile sözleşme yapmaya Teşkilat Başkanı yetkilidir. Teşkilat Başkanı bu yetkisini alt birimlere devredebilir.

(5) Sabit bayilikler tüzel kişilere birden fazla olarak ve 16 ncı maddede belirtilen kriterler dahilinde verilebilir. Bu durumda verilen bayiliklerin her türlü hukuki ve cezai sorumluluğu bu tüzel kişiye aittir."; denilmiş;

Yönetmeliğin 16.maddesinde "Sabit bayilik ruhsatı verilmesi şartları", 17.maddesinde "Bayilerin işyerlerinde aranılacak asgari nitelikler",18.maddesinde "Sabit bayiliklerin verilmesinde izlenecek yöntem", 19.maddesinde "Sabit

bayilik teminatı", 20.maddesinde "Sabit bayi komisyonu ve ikramiye ödeme primi oranı" 21.maddesinde "Sabit bayiinin adres değişikliği", 22.maddesinde "Sabit bayiliğin devredilmesi", 23.maddesinde "Sabit bayilik faaliyetinin sürekliliği ve yürütülmesi" ne ilişkin düzenlemelere yer verilmiş;

"Sabit bayilik ruhsatının iptali" başlığını taşıyan 24.maddede ise "(1) Aşağıda belirtilen hallerde bayilik ruhsatı, Teşkilat tarafından tek taraflı olarak ve herhangi bir bildirim süresine uyulmaksızın iptal edilir:

a) Gerçek kişi bayiinin ölmesi halinde mirasçılarından altmış gün içinde bayilik ruhsatı talebinde bulunulmaması,

b) Bayilik ruhsatını haiz olan şirketin iflas etmesi,

c) İzinli süreler ve mücbir sebepler dışında, her ne sebeple olursa olsun bayiinin bir takvim yılı içerisinde, izinsiz toplam on beş gün oyun oynatmaması,

ç) Teşkilatın izni olmaksızın, işyerinde Teşkilata ait olmayan oyunlar oynatması,

d) Teşkilat tarafından her bayi için belirlenen haftalık hasılat limitinin üzerinde oyun oynatılması,

e) Oyun bedellerinin kayıt dışı olarak bayiinin kendi nam ve hesabına tahsil edilmesi,

f) Yetkisi dahilindeki ikramiye ödeme taleplerini geri çevirmesi,

g) Bayi olabilme şartlarından herhangi birini kaybetmesi veya ruhsat verildikten sonra bu şartlardan herhangi birine sahip olmadığının anlaşılması,

ğ) Teşkilatın itibarını zedeleyecek veya Teşkilata olan güvenin sarsılmasına neden olacak davranış, yayın veya faaliyetlerde bulunulması, Teşkilat tarafından verilen talimat ve kurallara riayet edilmemesi,

h) Teşkilatın veya Başbayiinin yetkili personellerine fiili saldırı, hakaret ve tehditte bulunulması,

ı) Teşkilat veya Başbayiinin mallarına kasıtlı zarar verilmesi,

i) 18 yaşından küçüklere oyun oynatılması veya ikramiye ödenmesi,

j) Yılbaşından itibaren dörder aylık periyotlardaki asgari haftalık satış hasılatı ortalamasının Yönetim Kurulunca belirlenen limitin altında olması,

k) Teşkilattan yazılı izin almadan adresini değiştirmesi veya bayiliği devretmesi,

l) Teşkilata ait olan oyun hasılatlarının işlemiş yasal faiziyle birlikte veya gecikme cezalarının tamamının yatırma tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde ödenmemesi,

m) Teşkilata ait olan oyun hasılatının bir takvim yılı içerisinde beş kez geç ödenmesi,

n) Güncellenen teminat miktarının süresinde tamamlanmaması,

o) Süreli teminat mektuplarının süresi dolmadan en geç on gün önce yenilenmemesi,

ö) Yasa dışı bahis oynatılması, oynatılmasına aracılık edilmesi, bunlara yer veya imkan sağlanması veya bunların reklam ve tanıtımın yapılması,

p) Haklı bir gerekçe olmadan bilet iptal edilmesi, iptal edilen biletlerin bir yıl süresince saklanmaması veya iptal edilen biletlerin talep tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde Teşkilata teslim edilmemesi,

r) Oyunları, Teşkilat tarafından belirlenen değerinden fazla bedelle oynatması,

s) Borç mukabili veya kredi kartıyla ya da kredili hesaptan oyun bedelini tahsil etmek suretiyle oyun oynatılması,

(2) Teşkilat tarafından bayilik ruhsatı iptal edilenlere yeniden bayilik ruhsatı verilmez." hükmü yer almıştır.

Öte yandan, Spor Toto Teşkilat Müdürlüğü ile davacı arasında 27.07.2006 tarihinde, 125214 Numaralı Spor Toto ve Sayısal Loto Bayilik Sözleşmesi imzalanmıştır.

Söz konusu Sözleşmenin 2. maddesinin (a) bendinde, 7258 sayılı Futbol Müsabakalarında Müşterek Bahisler Tertibi Hakkında Kanun, Futbol Müsabakalarında Müşterek Bahisler Tüzüğü, Futbolda Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliği ve bunlara ait tebliğler ve talimatların, bu sözleşmenin vazgeçilmez parçası olduğu, bunların bayilere ait hükümlerine, bayiinin aynen uymakla yükümlü bulunduğu; Bayiinin Teşkilatın ve Başbayiinin re'sen vereceği talimatlara, mevcut veya değişebilecek Yönetmelik vb. düzenlemelere uymayı peşinen kabul edeceği; 8.maddenin (b) bendinde, ödeme ile ilgili maddeler ve bayiinin başbayie karşı olan yükümlülükleri de dahil olmak üzere, bayi tarafından iş bu sözleşmenin maddelerine uyulmaması halinde bayilik ruhsatının Teşkilat tarafından ayrıca herhangi bir gerekçe gösterilmeksizin iptal edileceği; (r) bendinde, bayilik mahallinde yasadışı yollarla oyun oynandığı veya oynatıldığının Teşkilat, başbayi veya emniyet güçlerince tespit edildiği takdirde bundan bizzat bayiinin sorumlu olacağı ve bayilik ruhsatının iptal edileceği; 8.maddesinin (b) bendinde, bayi tarafından bu sözleşmenin maddelerine uyulmaması halinde bayilik ruhsatının teşkilat tarafından ayrıca herhangi bir gerekçe gösterilmeksizin iptal edilebileceği hükme bağlanmıştır.

Uyuşmazlık konusu sözleşmenin hukuki niteliği incelendiğinde;

İdare, özel hukuk kişileri gibi özel hukuk sözleşmeleri yapabildiği gibi; kamusal yetkisinin verdiği üstünlük ve ayrıcalıklara dayanarak konusu, hüküm ve koşulları bakımından özel hukuk sözleşmelerinden farklı olan sözleşmeler de yapabilir. İdare hukuku esaslarına tabi bulunan bu sözleşmeler "idari sözleşme" olarak adlandırılırlar. İdarenin, genel ehliyetini kullanarak, sözleşme serbestisi ve tarafların eşitliği gözetilerek gerçekleştirdiği sözleşmelerin tamamen özel hukuk hükümlerine tabi olması ve dolayısıyla bunların yargısal denetiminin adli yargı yerince yapılmasına karşılık, 2577 sayılı Yasa'nın idari dava türlerinin sayıldığı 2/1-c maddesinde belirtildiği üzere, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi amacıyla ve kamusal nitelikte üstün hak ve yetkilere dayanarak yaptığı idari sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların görüm ve çözümünde ise, idari yargı yerleri görevli bulunmaktadır.

Anılan düzenlemeler uyarınca, müşterek bahisler ile şans oyunları düzenleme hak ve yetkisi, Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı, tüzel kişiliği haiz Spor Toto Teşkilat Başkanlığı'na ait olduğuna ve bu hak, bir sözleşme ile bayilik ruhsatı alma koşullarını taşıyanlara devredilebildiğine göre, buna ilişkin bayilik sözleşmesinin, bir genel hizmetin yürütülmesi için yapılan idari sözleşme olduğu açıktır.

Olayda, davalı idare ile davacı arasında imzalanan bayilik sözleşmesi kapsamında davacı adına düzenlenen 125214 numaralı bayilik ruhsatının; internet sitesi üzerinden yasa dışı bahis oynatıldığının tespit edildiğinden bahisle,

Bayilik Sözleşmesinin 2/a, 2/r ve 8/b maddeleri ile Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliği'nin 24. maddesinin birinci fıkrasının (ö) bendi uyarınca iptaline ilişkin 6.1.2010 tarih, B.02.1.GSM.5.01.08.00/85 sayılı Olurlu olup, 7.1.2010 tarih, B.02.1.GSM.5.01.08.00/110 sayı ile bildirilen işlemin iptali ile bayilik ruhsatının / bayilik sözleşmesinin devamına, ruhsatın davacıya iadesine karar verilmesi istemiyle görülmekte olan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Bu durumda, idarece, kamu gücüne dayanılarak tek yanlı düzenlenen bayilik sözleşmesinde yer alan yaptırımların uygulanmasına ilişkin işlemin iptali isteminden doğan uyuşmazlığın çözümünde, idari yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Öte yandan, dava konusu işlemin, hem bayilik sözleşmesine, hem de Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliği hükümleri uyarınca tesis edildiği; İdarenin sözleşmeyi anılan Yönetmelik hükümleri uyarınca tek taraflı olarak iptal etme yetkisi göz önüne alındığında, sadece sözleşme hükümlerinin uygulanmasından kaynaklanan bir uyuşmazlıktan söz etme olanağı da bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, davanın görüm ve çözümünde idari yargı mercileri görevli olduğundan; Ankara 14.İdare Mahkemesince verilen 21.4.2010 gün ve E:2010/435, K:2010/559 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç :Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Ankara 14.İdare Mahkemesince verilen 21.4.2010 gün ve E:2010/435, K:2010/559 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 22.10.2018 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Hicabi	Şükrü	Mehmet	Birol
DURSUN	BOZER	AKSU	SONER

Üye	Üye	Üye
Süleyman Hilmi	Aydemir	Nurdane
AYDIN	TUNÇ	TOPUZ